

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Емил Илиев Куков, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

На дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по изобразително изкуство)

Автор: Майа Борисова Антова

Тема: „Прилагане на съвременните методи за възпроизвеждане на художествени произведения при обучението по изобразително изкуство в начален курс”

Научен ръководител: доц. д-р Анна Цоловска

Рецензията се състои от 232 страници основен текст структуриран в увод, три глави и заключение, включващо критичен анализ, изводи и препоръки. Библиографията включва 101 литературни източника /от които 43 на кирилица, 13 на латиница, 39 от интернет източника и 6 нормативни документа/, 62 страници приложения, отделени в самостоятелно книжно тяло включващи 132 фигури: от тях 22 диаграми, 4 въпросника, 12 страници свален текст от видеоинтервюта на 10 студента, описани са 45 дигитални програми за редактиране и рисуване със свободен достъп, 2 видео урока и 1 мултимедийна слайд презентация.

Изборът на темата е сполучлив и от гледна точка на научните изследвания в областта на художествената педагогика, тя е дисертабилна и актуална. Заглавието съответства на съдържанието на дисертацията.

През последните години са направени редица проучвания на възможностите за по-ефективно обучение на учениците в начален курс, но конкретно прилагане на съвременните методи опиращи се на дигиталните технологии за възпроизвеждане на художествени произведения при обучението по изобразително изкуство и тяхната роля в учебния процес не е изследвана обстойно. От една страна, Майа Антова е имала възможност да стъпи върху познанията, натрупани в предишни научни изследвания свързани с въвеждането на информационните и комуникационните технологии в системата на училищното образование, от друга, качествата ѝ на изследовател са основата, на която е извършено сериозно научно-художествено изследване с оригинални приноси.

В уводната част са аргументирани необходимостта и актуалността на настоящото изследване и са представени педагогическите аспекти на дисертационния труд: да бъде разработена методика за приложение на софтуерен продукт за рисуване, чрез създаване на репродукция на живописна творба. Обект на изследването е процесът на обучението по изобразително изкуство в 4-ти клас на общообразователното училище, а предмет на изследването е репродуциране на живописни творби посредством софтуерен продукт за рисуване от ученици в начален курс. Актуална е основната цел на изследването – да се разработи и апробира методически модул (серия от уроци) за репродуциране на живописни творби, чрез прилагане на дигитална програма. Задачите на изследването са изведени аргументирано. Хипотезата е солидна, постановките за изследването са формулирани логично и същевременно с висока култура на изказа, освободен от излишна усложненост, каквато често напоследък се среща, при някои дисертационни разработки. В процеса на изследване са включени дигитални програми за редактиране и рисуване със свободен достъп и 2 видео урока, които са принос на автора във въвеждането на нови подходи за обучение. Използваният инструментариум включва - файлове с фотографии и интервюта, анкети, аудио и видео записи. Наблюдава се един своеобразен научно-практически феномен: надграждане на нови методически похвати, чието новаторство се дължи както на техническия напредък, така и на умелото използване на опита на предшестващите изследователи, което е една положителна тенденция в обучението по изобразително изкуство, в началния курс.

В настоящото проучване се разглеждат възможности за прилагане на дигитални програми за рисуване в часовете по изобразително изкуство в начален етап в общообразователното училище (4-ти клас от ОУ), а също и използването на дигиталните технологии в процеса на създаване на художествени произведения.

Докторантът Майа Антова прави опит да даде отговор на важни за обучението въпроси: Доколко, специализираните софтуерни продукти за рисуване са приложими в обучението по изобразително изкуство в начален етап на обучение? До каква степен дигиталните технологии биха могли да намерят място в образователния процес и дали има разработена методика за внедряването им? Какви са взаимовръзките между класическите форми в изкуството и дигиталните технологии? Експериментирането в тази посока се налага от необходимостта българското художествено образование да се осъвремени, като се приложат съвременни методи и технологии за неговото надграждане. Обогатяват се и се

видоизменят разбиранията за понятия, като оригинал и репродукция, репродуктивно изкуство, дигиталното възпроизвеждане.

Първа глава е посветена на „Теоретичен обзор на литература, свързана с проблематиката на изследването“, изкуство и репродукция, дигитално рисуване, педагогически контекст. Тук е направено теоретично проучване на проблематиката, засягащи изкуството и репродукцията. В теоретичния обзор е изследвано отношението оригинал – репродукция – мултиплициране (отношението „обект - образ“, и на „оригинал - копие - репродукция“).

В тази глава е проследена е зависимостта между изкуство - репродукция - нови технологии. Подробно е разгледано репродуцирането на произведения на изкуството, чрез технически средства. Проучени са принципите на дигиталното рисуване, като част от дигиталното изкуство. Направен е обзор на дигитално изкуство – терминология, класификация, проблематика. Аргументирана е необходимостта от осъвременяване на обучителния процес, чрез цифровизация на обучението.

Описани са същността и характеристиките на графичните програми, използвани за дигитално рисуване, тяхната специфика и възможности, също и техническите параметри и функции на периферните устройства.

В последната част от първа глава е направен преглед на Европейски и национални стратегии и политики за дигитализиране на обучението, в частност на това по изобразителното изкуство.

Във втора глава под наслов „Описание и анализ на експериментален методически модул за прилагане на дигиталното рисуване в обучението по изобразително изкуство в начален етап, чрез създаване на репродукции“, са представени педагогическите аспекти на проучването – контингент, цел, задачи, методи за събиране на данни. Структуриран е експериментален модел и са изведени организационни параметри на същински експеримент – концепция, теоретичен модел, практическа част, експериментални проучвания, прилагане на разработения методически модул с експериментална група.

Проследява се процесът на обучение: училище – университет – артистична професия. Представен е същинският експеримент, като подробно са описани неговите характеристики – основни етапи (констатиращ, формиращ и контролен) – обхват, продължителност 3 месеца в рамките на 2016 г., контингент с 19 ученика от 4 клас. В структурата на учебния модул, са включени творчески задачи с използване на дигитална програма за рисуване, като инструмент при създаване на репродукции.

В трета глава „Анализ на постигнатите резултати. Доказване на хипотезата“, са представени постигнатите резултати. Разработен е диагностичен инструментариум, необходим за настоящото проучване, който е приложен в практическия експеримент. Събраният през първите два етапа материал е обработен и анализиран. Апробиран е методически модул включващ серия от уроци с използване на дигитален софтуер, за реализиране на изображения.

Докторантката доказва възможностите, които предоставя създадената от нея система в педагогическия процес и нейното положително въздействие върху мотивацията при учениците от общообразователното училище. Проверена е ефективността на създадения учебен модул, чрез анализ на натрупаните по време на експеримента материали. Представени са постигнатите резултати, вследствие на което е доказана хипотезата.

В резултат на критерийния количествен анализ на развитието на художествено-творческата дейност, могат да бъдат направени следните изводи: Апробираният методически модул допринася за развитие знанията и уменията на учениците и по 11-те показателя формулирани в дисертационния труд.

В края на формирация експеримент учениците са запознати с дигиталното рисуване и съответните му характеристики, те демонстрират добри умения и ги прилагат посредством дигитални инструменти в творческия процес. Принципите на работа за техническо възпроизвеждане на живописна творба, показват знания и умения в работата със софтуерния продукт за рисуване. Дигиталното изкуство, съответно и дигиталното рисуване е друга възможност наред с конвенционалните класически или традиционни форми, за създаване на оригинални творби.

Дисертационният труд е написан на професионален език, авторката еднакво добре ползва езика на професионалистите-педагози, на професионалистите – занимаващи се с изобразително изкуство и на компютърните специалисти.

Имам някои конкретни забележки и препоръки по отношение на рецензираната дисертация:

Препоръчвам занапред вместо „репродуциране на живописни творби“, чрез прилагане на дигитална програма, да се използва по-свободната и творческа „интерпретация на живописни творби“, тъй като тя дава повече възможности за експерименти с форми, изразни средства и техники. Репродуцирането изисква познания по композиция, перспектива, цветознание и технология, а също и умения за по-грамотно рисуване, каквито на учениците от 4-ти клас все още липсват.

Публикациите, приложени към дисертационния труд, съответстват на неговото съдържание.

Майа Антова се изявява и като творец, участва активно в художествени изложби (колективни и самостоятелни), пърформанси, инсталации и други.

Представеният дисертационен труд има научни качества и научни приноси и препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури на Майа Борисова Антова да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“, в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., научна специалност Методика на обучението по изобразително изкуство.

7.06.2018 г.

Благоевград

Проф. д-р Емил Куков